

1/2012

ХОРТИЦЯ

Зміст

2 Сторінка редактора

Поезія

- 5 Валерій ЛАТЫНИН. Страсть, вложенная в ножны...
10 Поэтические переводы (из Григорія Лютого).
31 Ігор ПАВЛЮК. Поранене перо.
58 Любов ГЕНЬБА. Цвіте терен...
93 Любомир ФЕЛДЕК. Небесний люфт, альбо Вентиляція неба
(переклад з словацької Дмитра Кременя).
95 Ян КОСТРА. Туга за бажаннями.
(переклад з словацької Дмитра Кременя).
97 Тетяна ЛІХТЕЙ. Оксамитова ніч.
103 Владимир БЕЛОЗЕРСКИЙ. Родное по крови.
105 Василий ЕРОШЕНКО. Колыбельная
(перевод с эсперанто Константина Гусева).

Проза

- 15 Олександр СИЗОНЕНКО. Дорога стелиться...
37 Дмитро МІЩЕНКО. Зловіща тінь перестороги (повість).
54 Вера ПАШКОВА. Рассказы.
106 Илья СТАРИКОВ. Сказки и реалии из жизни Василия Ерошенко.

Публіцистика

- 3 Григорій ЛЮТИЙ. Замість передмови (до віршів Валерія Латиніна).
12 Ненад ГРУЙИЧИЧ. Поет родолюбивого духа.
24 Людмила ТЕСЛЕНКО. Лицар для Ліни.
52 Володимир ГОРПИНИЧ.
Штрихи до портрета сучасного керівника-аграрія.
61 Анатолій АНТОНЕНКО. Кольори, змішані з світла, сонця і повітря...
91 Тетяна ЛІХТЕЙ. Словацька лірика у прочитанні Дмитра Кременя.
98 Анатолій ГНЄЗДІЛОВ. Не кожна ягода у кошик.
101 Олександр СКРИПНИК. За золотом Нестора Махна
(листи, документи, спогади).

У нас в гостях ЛІТО...

- 63 Анна ЛУПИНОС.
Висвітлення образу часу у творах запорізьких авторів.
64 Время путает следы...

Із золотої скарбниці

- 14 Бранко РАДИЧЕВИЧ. Но что пел я — людям будет мило!..

Гумор

- 110 Михаил ПЕРЧЕНКО. Тень времени.

Запорізька обласна Рада

ВАТ «Мотор Січ»

Головний редактор

Григорій ЛЮТИЙ

Учасники редакції

Микола Білокопитов

Лариса Верьовка

Ігор Купріянов

Анна Лупинос

Петро Ребро

Вікторія Сироватко

Ярослав Сухий

Лорина Тесленко

Набір текстів та верстка

Л.Філоненко

Коректори

Л.Люта

Т.Біленко

Видається з січня 2004 року

Започаткований Запорізьким

ВАТ «Мотор Січ» та

Запорізькою обласною

організацією НСПУ

Свідоцтво про державну

реєстрацію КВ № 6709

СЛОВАЦЬКА ЛІРИКА У ПРОЧИТАННІ ДМИТРА КРЕМЕНЯ



Дмитро Кремень, відомий український поет, публіцист, есеїст, лауреат Державної премії України імені Тараса Шевченка, автор майже двадцяти книг поезії («Південне саяво», «Танок вогню», «Бурштиновий журавель», «Шлях по зорях», «Пектораль», «Атлантида під вербою», «Елегія троянського вина», «Літопис», «Синопис», «Літній час», «Ольвійський транзит», «Скіфське золото», «Замурована музика» та ін.), народившись погожої серпневої днини 1953 року в поліетнічному Закарпатті, просто не міг оминати у своїй багатогранній діяльності такий спокусливий, тонкий і філігранний різновид літературної творчості, яким по праву вважається поетичний переклад.

Завдяки Дмитрові Кременю українською звучало чимало митців із країн близького зарубіжжя. Йдеться, передусім, про болгарського поета Тодора Копаранова, молдаван Іона Друце і Ніколає Попа, поляків Збігнева Герберта, Єжи Гарасимовича, Тадеуша Ружевича, Леопольда Стаффа, Юліана Пшибося, Константи-Ільдефонса Гальчиньски, чеха Їржі Тауфера та ін.

Крім того, мистецький талант Д.Кременя подарував українським читачам інтерпретацію калиноюю доробку таких знакових постатей у світовій літературі, як Анна Ахматова і Борис Пастернак, Андрій Вознесенський та Юрій Кублановський.

Яскравою подією в культурно-мистецькому житті України став вихід у світ книжки «Два береги / Два берега / Two Banks» (2008). У цій тримовній антології, що зажила популярності в середовищі поетів — учасників руху Міжнародної асоціації письменницьких спілок «Слово без кордонів», знаходимо, крім іншого, й лірику російського поета В.Пучкова у винахідливій Кременевій трансформації.

Зі словацькою поезією Дмитро Кремень познайомився ще під час навчання

Ліхтей Тетяна Василівна народилася 30 січня 1972 р. в с. Пасіка Свалявського району Закарпатської області. Закінчила Ужгородський державний університет. Кандидат філологічних наук, доцент Ужгородського національного університету, поетеса, прозаїк, перекладач, літературознавець.

Автор книжок поезії «Оksamитова ніч», «Химерні ромени», «Зела», «Сарабанда дощу», «Розмаринові сні», повісті «Лялька», монографії «Слов'янська планида» про словацько-українські літературні взаємини, упорядник поетичних збірників «Ніжність», «Вежа», серії збірників художніх перекладів (словацько-українських) «Між Карпатами і Татрами».

Лауреат премії ім. Ф. Потушняка.

Член НСПУ з 2005 р.

в Ужгородському університеті (1970-1975). Тоді він захопився передусім ранньою творчістю Лаца Новомеського та медитативною лірикою Мирослава Валека.

І хоча воістину кремінна доля розпорядилася так, що Дмитро Дмитрович зараз проживає в південному Миколаєві, йому часто сняться звивисті карпатські плаї, піднебесні ґруні-міражі, які заманюють до рідних бескидів. Тоді й прокидається гостре усвідомлення своєї причетності до регіону українського культурного пограниччя, що неминуче приводить до плідної участі у словацько-українському поетичному діалозі. Нині віртуальними співрозмовниками Дмитра Кременя стали відомі словацькі поети Ян Костра та Любомир Фелдек.

Зауважимо, що Ян Костра (1910 — 1975) — суперечлива і трагічна постать у словацькій літературі. Поруч із високоестетичними, одуховленими творами в його доробку знаходимо й вірші з печаттю методу соцреалізму (йдеться про т. зв. період творчої кризи на зламі 40-50-их років). Попри все, краса і ніжність в ліриці Я. Костри домінують і підносяться над часом. Переважна більшість поезій оповита елегійною інтимністю, щемливою меланхолійністю. Та насолодитися еротичним нектаром ліричному суб'єктові заважає усвідомлення швидкоплинності, проминушості, правдива візія марності і приреченості буття.

Досі окремі вірші митця українською перекладали В.Лучук, Р.Лубківський, Ю.Шкробинець, Є.Дроб'язко, М.Ігнатенко, І.Мацинський, С.Макара, В.Конопелець та інші. Ці тексти розпорошені на сторінках українських газет, журналів, збірників, антологій. Нам видається, саме Дмитрові Кременю чи не першому з-поміж українців вдалося так тонко відчутти незахищену, безборонну, мерехтливо-крихку ауру цього

неординарного словацького лірика, мрійника з пощербленою долею. Можна констатувати: миколаївський закарпатець став повноцінним співтворцем у парнасівському двобою з однією на двох перемогою.



Худ. Ян КОСТРА

Щодо Любомира Фелдека (нар. 1936), то це справді знакова постать у дискурсі українсько-словацьких взаємин. Поет, драматург, прозаїк, есеїст, сценарист, він спричинився до перекладу та популяризації творчості багатьох українських митців у Словаччині, передусім Богдана-Ігоря Антонича («Зачарований поганин», 1976). Завдяки Любомирові Фелдеку узріла світ антологія «Чистими руками» (Братислава, 1980), на сторінках якої словацькою презентовано поезію В.Симоненка, В.Коротича, Б.Олійника, І.Драча, І.Жиленко, Р.Лубківського та інших українських митців.

Стосовно власної поетичної творчості, то, як зауважує Д.Павличко, Л.Фелдек «насамперед і понад усе — поет, який наповнив слово дразливою енергією, викличною актуальністю, ядучою іронією, скептичною і, можливо, навіть цинічною приземленістю». Як ідеолог трнавської групи конкретистів, Л.Фелдек відстоював право на експеримент, вільне використання метафори тощо. В його доробку класичні римовані вірші мирно сусідять з верлібрами, часто тут зустрінемо й тексти, побудовані за принципом гри зі словом (до прикладу, «Сонет про птаха чатака»).

Поезія Л.Фелдека — міцний горішок для перекладачів. І, зрозуміло, далеко не кожному вдається його розлушити. Відрадно, що Д.Кремінь зумів розчинитися в терпкому тронку лірики Л.Фелдека, порозумівся з креативним Я словацького візаві і таки видобув для нас, нині суших і грядущих, оте безцінне Янтарне Ядерце.

Додамо, що українською окремі вірші Л. Фелдека перекладали також В.Симоненко, Д.Павличко, Р.Лубківський, П.Мурашко, М.Дробняк, С.Гостиняк, С.Макара та ін.

Для порівняння наводимо два українські переклади знакового твору Любомира Фелдека «Сонет про птаха чатака», виконані Дмитром Кременем та Дмитром Павличком.

Дмитро КРЕМІНЬ

СОНЕТ ПРО ПТАХА ЧАТАКА

Я в Індії побачив птаху сонну
що в сухій крильми не затріпоче
а в ніжній злості жде дощів сезону
Бо тільки з блюдця неба пити хоче

На чатах птах і цвіль калюж бездонну
не п'є хай тінь там персика плюскоче
Нема дощу в геєнну цю мусонну
візьми вже ти її навіки ноче

Ту схожість знов нагадує сьогодні
лінива голова Літа Господні
летять над нею Сонний часолет

І так життя над нею пролітає
Волає спрага та дощів немає
Нещасний чатак Без віршів поет

Дмитро ПАВЛИЧКО

СОНЕТ ПРО ПТАХА ЧАТАКА

Я в Індії такого бачив птаха,
що непорушно в час посухи спить,
у снах дощів чекає сіромаха,
бо воду тільки з неба вміє пить.

Чатаком зветься він. Небесна бляха
розпечена над ним палахкотить.
Але гидка йому баюри лаха,
посудина його одна блакить.

Як він у сні не вмере, то буревісні
вітри його розбудять і смага
з душі спаде, мов кайдані залізні.

Але дощі не йдуть. Горить снага.
І тихо спить спрагненності слуга.
Чатак убогий, то поет без пісні.

Поза сумнівом: така постать, як Л. Фелдек, давно заслуговує, аби його доробок вийшов в Україні окремою книжкою.